

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΕΜΠΤΟ ΤΜΗΜΑ**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 4 Νοεμβρίου 2022, με την ακόλουθη σύνθεση: Αγγελική Μαυρουδή, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Κωνσταντίνος Παραθύρας και Αικατερίνη Μποκώρου (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Εριέττα Πίσχου και Βασιλική Σαρηβαλάση, Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο,

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη η Πάρεδρος στη Γενική Επιτροπεία Ελένη Νικολάου, ως νόμιμη αναπληρώτρια του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Μαρία Δανιήλ, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει **A.** Την από ... (με Α.Β.Δ. ...) έφεση της ... του Ιωάννη, κατοίκου ... (οδός ..., Τ.Κ. ...), η οποία παραστάθηκε μετά της πληρεξουσίας δικηγόρου της ... (Α.Μ. ...),

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ... και

κατά α) της ... πράξης της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και β) όλων των προγενέστερων πράξεων της Διοίκησης, που αναφέρονται σ' αυτήν και **B.** Την από ... (με Α.Β.Δ. ...) παρέμβαση της ... του ..., χήρας ..., ενεργούσας ατομικά και ως ασκούσας τη γονική μέριμνα του ανηλίκου τέκνου της ... του ..., αμφοτέρων κατοίκων ... (Τ.Κ. ...), οι οποίοι παραστάθηκαν δια του πληρεξουσίου δικηγόρου τους ... (Α.Μ. ...).

Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) με την επωνυμία «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» (e-ΕΦΚΑ), που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Αγίου Κωνσταντίνου 8) και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Διοικητή του, παραστάθηκε ομοίως διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ...

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο της εκκαλούσας, η οποία ζήτησε την παραδοχή της έφεσης και την απόρριψη της παρέμβασης ως απαράδεκτης.

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο των παρεμβαινόντων, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της παρέμβασης και την απόρριψη της έφεσης και ανέφερε

ότι δεν επιδόθηκε στους παρεμβαίνοντες η ... απόφαση του παρόντος Τμήματος ούτε το δικόγραφο της ένδικης έφεσης.

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου και του ν.π.δ.δ. e-ΕΦΚΑ, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης και την παραδοχή της παρέμβασης.

Την Πάρεδρο στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, η οποία πρότεινε την απόρριψη της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη.

**Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και
Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο
Αποφάσισε τα εξής:**

1. Με την ένδικη έφεση, όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με τα από ... και ... παραδεκτώς υποβληθέντα υπομνήματα, η εκκαλούσα ζητεί την ακύρωση της ... πράξης της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.), καθώς και όλων των προγενέστερων πράξεων της Διοίκησης που αναφέρονται στην προσβαλλόμενη, ήτοι των ... και ... πράξεων της ίδιας ως άνω Διεύθυνσης. Η έφεση αυτή νομίμως επανεισάγεται για συζήτηση μετά την έκδοση της ... απόφασης του παρόντος Τμήματος, με την οποία κηρύχθηκε απαράδεκτη η συζήτησή της, διατάχθηκε η επανάληψη αυτής, ο ορισμός αρμοδίως νέας δικασίμου για τη συζήτηση της υπόθεσης, η κοινοποίηση αντιγράφου του δικογράφου της υπό κρίση έφεσης και της ως άνω απόφασης στους ήδη παρεμβαίνοντες, όπως αυτοί νόμιμα εκπροσωπούνται, η γνωστοποίηση σε αυτούς της νέας δικασίμου, καθώς και η νόμιμη κλήτευση όλων των διαδίκων. Περαιτέρω, η κρινόμενη έφεση, για την οποία έχει χορηγηθεί, με την ... πράξη της Προέδρου του παρόντος Τμήματος, το ευεργέτημα της πενίας, σύμφωνα με τα άρθρα 317 παρ. 1 και 3 και 319 του ν. 4700/2020 (Α' 127), δεν χρήζει καταβολής παραβόλου (βλ. άρθρο 309 παρ. 1 περ. α' του ως άνω νόμου).

2. Στην παρούσα δίκη παραδεκτώς παραστάθηκε ο «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» («e-Ε.Φ.Κ.Α.»), όπως μετονομάστηκε από 1.3.2020 ο «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» - Ε.Φ.Κ.Α. (βλ. άρθρο 51 Α' του ν. 4387/2016, Α' 85, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4670/2020, Α' 43/28.2.2020), ο οποίος από 1.1.2017 είναι αρμόδιος για την πληρωμή των συντάξεων του Δημοσίου και στον οποίο από 1.5.2018 έχουν μεταφερθεί οι εν γένει συνταξιοδοτικές αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών (βλ. τις 124456/0092/13.12.2016 και 2915/783/17.1.2018 κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών -

Β' 4074 και Β' 55, αντίστοιχα - που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 51 παρ. 1 και 100 παρ. 1 του ως άνω ν. 4387/2016 αντίστοιχα).

3. Από τις διατάξεις του άρθρου 66 παρ. 1 και 6 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, Α' 210), όπως αυτές ίσχυαν κατά τον κρίσιμο για την ένδικη υπόθεση χρόνο, συνάγεται ότι παραδεκτώς προσβαλλόμενες με έφεση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι οι εκτελεστές πράξεις της συνταξιοδοτικής διοίκησης, οι πράξεις δηλαδή με τις οποίες εκφέρεται ουσιαστική κρίση επί συνταξιοδοτικού αιτήματος, κατά τρόπο δεσμευτικό για τη Διοίκηση και τον ενδιαφερόμενο. Αντιθέτως, στερείται εκτελεστότητας και δεν υπόκειται σε έφεση έγγραφο που δεν περιέχει τέτοια κρίση, αλλά με το οποίο ζητούνται από τον ενδιαφερόμενο πρόσθετα στοιχεία για την κατ' ουσίαν κρίση συνταξιοδοτικού αιτήματος αυτού. Περαιτέρω, από την παράγραφο 7 του ίδιου ως άνω άρθρου συνάγεται ότι μετά την έκδοση πράξης από τα αρμόδια όργανα της συνταξιοδοτικής διοίκησης επί ορισμένου συνταξιοδοτικού αιτήματος, αίτηση η οποία στηρίζεται σε έγγραφα επί του περιεχομένου των οποίων δεν έγινε κρίση με την εκδοθείσα ήδη πράξη, λόγω του ότι δεν είχαν τεθεί υπόψιν του αρμοδίου συνταξιοδοτικού οργάνου, συνιστά αίτηση κι όχι ένδικο μέσο, που εξετάζεται για πρώτη φορά (ΕλΣυν Τρίτο Τμ. 128/2022, 1044/2021, ΙΙ Τμ. 1436/2020, 620/2007). Ως «έγγραφα», κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, επί του περιεχομένου των οποίων δεν έγινε κρίση από το αρμόδιο συνταξιοδοτικό όργανο και τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε νέα κρίση της συνταξιοδοτικής υπόθεσης νοούνται εκείνα που εκδίδονται σύμφωνα με το νόμο και μπορούν να ασκήσουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της συνταξιοδοτικής υπόθεσης (ΕλΣυν Τρίτο Τμ. 1044/2021, ΙΙ Τμ. 7431/2015, 3277/2014, 1024/2010).

4. Στο άρθρο 113 του ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (Α' 127) ορίζεται ότι «Η έφεση ασκείται μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών (...). Για όποιον έχει έννομο συμφέρον, η προθεσμία αυτή εκκινεί από την επίδοση ή την με οποιονδήποτε τρόπο περιέλευση ή την αποδεδειγμένα πλήρη γνώση από αυτόν της προσβαλλόμενης πράξης» (βλ και τις προγενέστερες διατάξεις των άρθρων 82 παρ. 1 και 109 του ν. 4129/2013, Α' 52). Κατά την έννοια την ως άνω διάταξης, η προβλεπόμενη από αυτήν προθεσμία για την άσκηση της έφεσης εκκινεί, μεταξύ άλλων, και με αποδεδειγμένη (δηλαδή προκύπτουσα είτε από συγκεκριμένα στοιχεία του φακέλου ή συγκεκριμένα και αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά ικανά να στηρίξουν βέβαιη δικανική πεποίθηση είτε συνομολογούμενη από τον ίδιο τον εκκαλούντα) και πλήρη γνώση της προσβαλλομένης πράξης και των αιτιολογιών αυτής,

ώστε να είναι δυνατόν να ελεγχθεί από τον ενδιαφερόμενο η νομιμότητα της πράξης και συνεπώς, η δυνατότητα άσκησης κατ' αυτής έφεσης (ΕλΣυν Τρίτο Τμ. 1781/2021). Τέλος, το εμπρόθεσμο της άσκησης της έφεσης αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού της, που ερευνάται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, η δε μη τήρηση της οριζόμενης για την άσκηση αυτής προθεσμίας έχει ως αποτέλεσμα την απόρριψη της έφεσης ως απαράδεκτης (ΕλΣυν Ι Τμ. 1895/2018, 727/2017, 616/2015, 4304/2013, ΕλΣυν V Τμ. 907/2019, 1045/2017, ΕλΣυν VI Τμ. 334/2019 κ.ά.).

5. Με την υπό κρίση έφεση ζητείται η ακύρωση α) της ... πράξης της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γ.Λ.Κ., με την οποία απορρίφθηκε η από ... αίτηση της ήδη εκκαλούσας για κανονισμό σε αυτήν σύνταξης κατά μεταβίβαση, ως διαζευγμένης συζύγου του αποβιώσαντος (στις ...) στρατιωτικού συνταξιούχου ..., με την αιτιολογία ότι δεν πληρούται η απαιτούμενη προϋπόθεση της διάταξης του άρθρου 12 παρ. 1 Γ περ. α' του ν. 4387/2016 και δη ότι κατά το χρόνο θανάτου του ο αποβιώσας πρώην σύζυγός της δεν της κατέβαλε ή υποχρεούτο να της καταβάλει διατροφή που να έχει καθοριστεί με δικαστική απόφαση ή με μεταξύ τους σύμβαση, β) του ... εγγράφου της ίδιας ως άνω Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ., με το οποίο ζητήθηκε από την εκκαλούσα, προκειμένου να κριθεί εκ νέου το συνταξιοδοτικό της δικαίωμα, η προσκόμιση μεταγενέστερων, της ήδη προσκομισθείσας από αυτήν ... απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, δικαστικών αποφάσεων προς απόδειξη της καταβολής διατροφής σε αυτήν από τον πρώην σύζυγό της και γ) της ... πράξης της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γ.Λ.Κ., η οποία εκδόθηκε μετά την προσκόμιση από την εκκαλούσα των ζητηθέντων στοιχείων, με την οποία κρίθηκε ότι από τα προσκομισθέντα στοιχεία δεν προκύπτει ότι ο αποβιώσας πρώην σύζυγός της, κατά τη στιγμή του θανάτου του, της κατέβαλε ή υποχρεούτο να της καταβάλει διατροφή που να έχει καθοριστεί με δικαστική απόφαση ή μεταξύ τους συμφωνία και επομένως, δεν δικαιούται σύνταξης, κατά μεταβίβαση, καθόσον δεν πληρούται η προϋπόθεση της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 εδάφιο Γ του άρθρου 12 του ν.4387/2016. Η υπό κρίση έφεση, σύμφωνα με όσα έγιναν ανωτέρω δεκτά (σκέψ. 3 και 4), κατά το μέρος που στρέφεται κατά της ... πράξης της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γ.Λ.Κ. πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, λόγω εκπρόθεσμης άσκησης της, διότι από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η εκκαλούσα έλαβε αποδεδειγμένα πλήρη γνώση του περιεχομένου αυτής στις ..., ημερομηνία κατά την οποία υπέβαλε ενώπιον της συνταξιοδοτικής διοίκησης αίτηση για την εκ νέου εξέταση του συνταξιοδοτικού της αιτήματος που απορρίφθηκε με την εν λόγω πράξη και συνεπώς, κατά το χρόνο άσκησης της ένδικης έφεσης είχε παρέλθει η εξηκονθήμερη προθεσμία για την παραδεκτή προσβολή της. Ομοίως, η ένδικη έφεση πρέπει να απορριφθεί ως

απαράδεκτη και κατά το μέρος που στρέφεται κατά του ... εγγράφου της ίδιας ως άνω Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ. με το οποίο, κατά τα ανωτέρω ζητήθηκαν από την εκκαλούσα, συμπληρωματικά στοιχεία και ως εκ τούτου αυτό στερείται εκτελεστού χαρακτήρα. Αντιθέτως, η υπό κρίση έφεση κατά το μέρος που στρέφεται κατά της ... πράξης της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γ.Λ.Κ. -με την οποία κρίθηκε εκ νέου το συνταξιοδοτικό αίτημα της εκκαλούσας, κατόπιν προσκόμισης νέων στοιχείων και εξέτασης αυτών από την ως άνω Διεύθυνση- έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα. Ειδικότερα, από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ο χρόνος επίδοσης ή περιέλευσης της εν λόγω πράξης στην εκκαλούσα, η οποία, από τα ίδια ως άνω στοιχεία, προκύπτει ότι είχε λάβει αποδεδειγμένα πλήρη γνώση του περιεχομένου αυτής στις ..., οπότε εξεδόθη η ... βεβαίωση του ΟΑΕΔ, σύμφωνα με την οποία αυτή είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Ανέργων του εν λόγω Οργανισμού από ... έως ... και συντάχθηκε υπεύθυνη δήλωση εκ μέρους της εκκαλούσας, από την οποία προκύπτει ότι αυτή δεν διαθέτει ακίνητη περιουσία, προκειμένου τα ως άνω έγγραφα να επισυνάψει στην από ... αίτησή της ενώπιον της Προέδρου του παρόντος Τμήματος, για την χορήγηση του ευεργετήματος της πενίας ως προς την παροχή νομικής βοήθειας για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος σχετικά με την απονομή σύνταξης από τον αποβιώσαντα πρώην σύζυγό της και την εκπροσώπησή της κατά την εκδίκασή του ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και την απαλλαγή της από την καταβολή παραβόλου (βλ. την ... πράξη της Προέδρου). Η υποβολή της ανωτέρω αίτησης διέκοψε την προθεσμία για την άσκηση της έφεσης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 319 παρ. 3 του ν. 4700/2020 η οποία, ως ειδικότερη, κατισχύει της γενικής διάταξης του άρθρου 113 παρ. 2 του ίδιου νόμου, κατά την οποία η προθεσμία για την άσκηση της έφεσης διακόπτεται καταρχήν για μια μόνο φορά με την άσκηση κάθε διοικητικής προσφυγής, απορριπτομένου ως αβάσιμου του προβαλλόμενου περί του αντιθέτου, με το από ... παραδεκτώς υποβληθέν υπόμνημα, ισχυρισμού του Ελληνικού Δημοσίου. Επομένως, η εξηκονθήμερη προθεσμία για την άσκηση της υπό κρίση έφεσης άρχισε, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη του άρθρου 319 παρ. 3 του ν. 4700/2020, από την επομένη της κοινοποίησης της ... πράξης της Προέδρου στην εκκαλούσα, ήτοι από ..., συμπληρωμένης αυτής στις ..., ημέρα Δευτέρα, ήτοι την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα της καταληκτικής της προθεσμίας ημερομηνίας στις ..., ημέρα Σάββατο. Εξάλλου, η έκδοση, -κατόπιν υποβολής, εκ μέρους της εκκαλούσας, των από ... και ... αιτήσεών της -των προγενέστερων ... και ... πράξεων της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γ.Λ.Κ., καθώς και η έκδοση της ... πράξης της ίδιας ως άνω Διεύθυνσης περί κανονισμού σύνταξης κατά μεταβίβαση στους παρεμβαίνοντες, δεν δημιουργούν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, κατά τρόπο πρόδηλο και αναμφισβήτητο, τεκμήριο ότι η εκκαλούσα είχε λάβει

αποδεδειγμένα πλήρη γνώση του περιεχομένου της ... πράξης σε χρόνο προγενέστερο της ... Συνεπώς, η ένδικη έφεση, κατά το μέρος που στρέφεται κατά της ... πράξης της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γ.Λ.Κ., έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και εν γένει νομότυπα και, επομένως, είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητά της.

6. Στο άρθρο 42 του προαναφερόμενου ν. 4700/2020 ορίζεται ότι «1. Στα πρόσωπα που νομιμοποιούνται να ασκήσουν παρέμβαση (...) ανακοινώνεται η δίκη από οποιονδήποτε διάδικο, με κοινοποίηση του εισαγωγικού δικογράφου και γνωστοποίηση της δικασίμου, είκοσι (20) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από αυτήν. 2. Η παρέμβαση ασκείται με ιδιαίτερο δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 55 στη γραμματεία του Δικαστηρίου και με τη φροντίδα του παρεμβαίνοντος επιδίδεται με ποινή απαραδέκτου σε κυρωμένο αντίγραφο στους διαδίκους έξι (6) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση. Η παράλειψη της ανωτέρω επίδοσης καλύπτεται αν εκείνος προς τον οποίο αυτή έπρεπε να γίνει παρίσταται στο ακροατήριο και δεν αντιλέγει». Στην υπό κρίση περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η ένδικη παρέμβαση ασκήθηκε με δικόγραφο, το οποίο κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γραφείου Καταθέσεων και Πρωτοκόλλου του Δικαστηρίου την ... και επιδόθηκε αυθημερόν στην εκκαλούσα και στο Ελληνικό Δημόσιο (βλ. τις ... και ... εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Αθηνών ..., αντιστοίχως), ήτοι όχι έξι (6) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης, που είχε προσδιοριστεί για τις 4.11.2022. Συνεπώς, η εν λόγω παρέμβαση έχει ασκηθεί απαραδέκτως, γενομένων δεκτών των σχετικών ισχυρισμών της εκκαλούσας. Ο ισχυρισμός των παρεμβαίνόντων ότι δεν τους επιδόθηκε το εισαγωγικό δικόγραφο ούτε τους ανακοινώθηκε η δίκη δεν μπορεί να γίνει δεκτός, καθόσον, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου (βλ. τις από ... εκθέσεις του υπαλλήλου του Δήμου ... περί επίδοσης της κλήσης προς συζήτηση, αντιγράφου της ένδικης έφεσης και της ... απόφασης του Πέμπτου Τμήματος, σε συνδυασμό με το από ... μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που απεστάλη αυθημερόν από την παρεμβαίνουσα προς τη Γραμματεία του παρόντος Τμήματος), παρέλαβαν τα ανωτέρω έγγραφα που τους εστάλησαν στις ... από τη Γραμματεία του Τμήματος. Επομένως, οι παρεμβαίνοντες είχαν ενημερωθεί σχετικώς, προεχόντως δε για την ημερομηνία της δικασίμου που αναγράφεται στην αρχή της παρούσας είκοσι (20) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης (στις 4.11.2022) και είχαν τον απαιτούμενο χρόνο να ασκήσουν εμπρόθεσμα παρέμβαση υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης με την έφεση πράξης.

7. Στο άρθρο 12 του ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες

διατάξεις» (Α' 85/12.5.2016) ορίζεται ότι «1. Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου ή ασφαλισμένου, ο οποίος έχει πραγματοποιήσει το χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη συνταξιοδότησή του εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας, δικαιούνται σύνταξη τα παρακάτω μέλη της οικογένειάς του: Α. Ο επιζών σύζυγος, (...) Β. (...) Γ. Ο διαζευγμένος σύζυγος, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1Α για τον επιζώντα σύζυγο και εφόσον πληροί αθροιστικά και τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ο πρώην σύζυγος, κατά τη στιγμή του θανάτου του, να κατέβαλλε σε αυτόν ή να υποχρεούτο να του καταβάλλει διατροφή που είχε καθοριστεί είτε με δικαστική απόφαση είτε με μεταξύ τους σύμβαση, β) να είχε συμπληρώσει δέκα (10) έτη έγγαμου βίου, μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, γ) το διαζύγιο να μην οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της έγγαμης συμβίωσης υπαιτιότητας του αιτούντος τη σύνταξη, δ) το μέσο μηνιαίο ατομικό φορολογητέο εισόδημά του να μην υπερβαίνει το διπλάσιο του ποσού του επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων που καταβάλλεται από τον ΟΓΑ, σύμφωνα με το άρθρο 93 του παρόντος, ε) να μην έχει τελεστεί άλλος γάμος ή σύμφωνο συμβίωσης. 2. (...)».

8. Με την ως άνω διάταξη αναγνωρίζεται δικαίωμα συνταξιοδότησης σε πρώην συζύγους, ανεξαρτήτως φύλου, θανόντων πολιτικών ή στρατιωτικών υπαλλήλων ή συνταξιούχων του Δημοσίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις, μια εκ των οποίων είναι ο αποβιώσας πρώην σύζυγος, κατά τον κρίσιμο χρόνο του θανάτου του, να είχε αναλάβει έναντι του πρώην συζύγου του τη νομική υποχρέωση καταβολής διατροφής καθορισμένης είτε με δικαστική απόφαση είτε με σύμβαση, γραπτή ή προφορική, μεταξύ των πρώην συζύγων (πβλ. ΕλΣυν Ολ. 880/2016, Τρίτο Τμ. 887/2022, Πέμπτο Τμ. 1786/2020 III Τμ. 2734/2020, 951/2019, 1577/2014, 2611/2013, II Τμ. 986/2016, πρβλ. ΣτΕ 4281/2014, 4510/2013). Σε περίπτωση έλλειψης δικαστικής απόφασης, για την ανάληψη της υποχρέωσης καταβολής διατροφής απαιτείται η σύναψη σύμβασης, με την οποία ο ένας εκ των δύο πρώην συζύγων αναλαμβάνει τη νομικά εκτελεστή υποχρέωση να καταβάλλει στον άλλον διατροφή κατά την έννοια των άρθρων 1442 επ. του Αστικού Κώδικα (ΑΚ), δηλαδή διατροφή λόγω της λύσης του γάμου τους. Η σύμβαση αυτή μπορεί να συναφθεί και προφορικά ενόψει αφενός της αρχής του ατύπου των δικαιοπραξιών, αφετέρου δε του ότι οι περί διατροφής διατάξεις του ΑΚ δεν απαιτούν τον έγγραφο τύπο (άρθρα 158 και 1442 επ. ΑΚ, ΑΠ 680/2010). Η σύναψη προφορικής συμφωνίας για καταβολή διατροφής και η ανάληψη της σχετικής υποχρέωσης, κατά την προαναφερθείσα έννοια, πρέπει να αποδεικνύεται από τον αιτούμενο τη χορήγηση σύνταξης και φέροντα το βάρος απόδειξης δικαιούχο πρώην σύζυγο με κάθε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο (Τρίτο Τμ. 887/2022, πβλ. ΕλΣυν III 2734/2020, 951/2019, 1577/2014, II 1986/2016)

9. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Η εκκαλούσα, που γεννήθηκε το έτος ..., τέλεσε θρησκευτικό γάμο στις ... με τον ..., από τον οποίο γεννήθηκε το έτος ... η κόρη τους ... Ο γάμος τους λύθηκε με την ... απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία κατέστη αμετάκλητη στις ... (βλ. από ... αντίγραφο της ... ληξιαρχικής πράξης γάμου που εκδόθηκε από τη Δηξίαρχο του Δήμου Αθηναίων), λόγω ισχυρού κλονισμού αυτού από λόγους που αφορούσαν το πρόσωπο του πρώην συζύγου της εκκαλούσας. Με την εν τω μεταξύ εκδοθείσα επί αίτησης ασφαλιστικών μέτρων της εκκαλούσας ... απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, ο πρώην σύζυγός της είχε υποχρεωθεί να καταβάλλει προσωρινή διατροφή τόσο στο ανήλικο τέκνο τους όσο και στην ίδια την εκκαλούσα, ενώ με τις μεταγενεστέρως εκδοθείσες ..., ..., ..., ... και ... αποφάσεις του ως άνω Δικαστηρίου (είτε κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων είτε κατά την τακτική διαδικασία), ο ανωτέρω είχε υποχρεωθεί να καταβάλλει διατροφή για την θυγατέρα τους ..., κατά το αίτημα των ασκηθέντων τότε δικογράφων, με τα οποία η εκκαλούσα αιτείτο την επιδίκαση διατροφής μόνο για τη θυγατέρα της και όχι για την ίδια. Εξάλλου, στον πρώην σύζυγο της εκκαλούσας είχε κανονισθεί σύνταξη, με την ... πράξη του Γ.Λ.Κ., βάσει του βασικού μισθού του βαθμού του Αντιπλοιάρχου, πληρωτέα από ... Στη συνέχεια, ο πρώην σύζυγος της εκκαλούσας τέλεσε δεύτερο γάμο, στις ..., με την πρώτη εκ των παρεμβαινόντων, ... του ..., από τον οποίο γεννήθηκε το έτος ... ο γιός τους ..., δεύτερος εκ των παρεμβαινόντων, όπως αυτός νόμιμα εκπροσωπείται. Η εκκαλούσα άσκησε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών την από ... (με ΓΑΚ ... και ΕΑΚ ...) αγωγή διατροφής (τακτική διαδικασία), η συζήτηση της οποίας είχε οριστεί αρχικά για τις ..., κατόπιν δε αποδοχής σχετικού αιτήματος του τότε εναγομένου, αναβλήθηκε για τις ..., οπότε και ματαιώθηκε λόγω του θανάτου αυτού στις ... Η εκκαλούσα άσκησε, περαιτέρω, ενώπιον του ίδιου ως άνω Δικαστηρίου και την από ... (και με ΓΑΚ ... και ΕΑΚ ...) αίτηση (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων), προκειμένου να της επιδικασθεί διατροφή. Η ανωτέρω αίτηση προσδιορίστηκε να συζητηθεί στις ..., η ανοιγείσα όμως με αυτήν δίκη διακόπηκε βιαίως λόγω του θανάτου του πρώην συζύγου της, ενώ είχε ήδη απορριφθεί στις ... η αίτηση χορήγησης σε αυτήν προσωρινής διαταγής για καταβολή διατροφής μέχρι την έκδοση απόφασης επί της ως άνω αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Περαιτέρω, με την ... πράξη της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γ.Λ.Κ. απορρίφθηκε η από ... αίτηση της εκκαλούσας (αριθμ. πρωτ. Γ.Λ.Κ. ...) για κανονισμό σε αυτήν σύνταξης, κατά μεταβίβαση, ως διαζευγμένης συζύγου του αποβιώσαντος πρώην συζύγου της ..., με την αιτιολογία ότι «Από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη μας, δεν προκύπτει ότι ο θανών, πρώην σύζυγος σας, κατά τη στιγμή του θανάτου του (...), σας κατέβαλε ή υποχρεούτο να σας καταβάλλει διατροφή η οποία είχε

καθορισθεί με δικαστική απόφαση ή με μεταξύ σας σύμβαση. Συνεπώς, δεν πληρούται η προϋπόθεση της παρ. 1, εδάφιο Γ' περ. α' του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016 και ανεξάρτητα από τη συνδρομή ή όχι και των λοιπών νομίμων προϋποθέσεων, δεν θεμελιώνεται υπέρ σας δικαίωμα στρατιωτικής σύνταξης, κατά μεταβίβαση, ως διαζευγμένη πρώην σύζυγος του αποβιώσαντος στρατιωτικού συνταξιούχου ... του ..., διότι οι προϋποθέσεις των ως άνω διατάξεων πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά». Ακολούθως, η εκκαλούσα υπέβαλε νέα αίτηση προς το Γ.Λ.Κ. στις ... (αριθμ. πρωτ. ...) ζητώντας την επανεξέταση του συνταξιοδοτικού της αιτήματος για κανονισμό σε αυτήν σύνταξης κατά μεταβίβαση, επισυνάπτοντας σε αυτήν την προαναφερθείσα ... εκδοθείσα επί αίτησης ασφαλιστικών μέτρων απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Η Γενική Διεύθυνση Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του Γ.Λ.Κ., με το ... έγγραφό της ζήτησε από την εκκαλούσα, προκειμένου να εξετάσει εκ νέου το αίτημά της, να υποβάλει και τις μεταγενεστέρως, της ανωτέρω ..., εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις περί καταβολής διατροφής, κάποιες εκ των οποίων (... και ...) προσκόμισε η εκκαλούσα, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. πρωτ. ... επιστολή αυτής προς το Γ.Λ.Κ.. Κατόπιν τούτου, με την ... πράξη της ως άνω Διεύθυνσης, ύστερα από εξέταση των προσκομισθεισών δικαστικών αποφάσεων, απορρίφθηκε εκ νέου το συνταξιοδοτικό αίτημα της εκκαλούσας για κανονισμό σε αυτήν σύνταξης κατά μεταβίβαση, με την ίδια με την αναφερόμενη στην προγενέστερη ... πράξη αιτιολογία και δη ότι από τα επισυνάπτομενα στη νεότερη σχετική αίτησή της στοιχεία (ήτοι τις ..., ... και ... αποφάσεις του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών) «δεν προκύπτει ότι ο αποβιώσας σύζυγός σας (...) κατέβαλε ή υποχρεούτο να σας καταβάλλει διατροφή η οποία είχε καθορισθεί με δικαστική απόφαση ή μεταξύ σας σύμβαση. Συνεπώς δεν πληρούται η προϋπόθεση της περίπτωσης α' της παρ. 1, εδάφιο Γ' του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016 “Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας – Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος – Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις” (ΦΕΚ 85 τ. Α') ώστε να δικαιωθείτε σύνταξης κατά μεταβίβαση λόγω θανάτου του πρώην συζύγου σας ... του ...».

10. Με την ένδικη έφεση προβάλλεται ότι, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 12 παρ. 1 Γ' περ. α' του ν. 4387/2016, με την προσβαλλόμενη πράξη απορρίφθηκε η αίτηση της εκκαλούσας για κανονισμό σε αυτήν σύνταξης κατά μεταβίβαση ως διαζευγμένης συζύγου, δοθέντος ότι αυτή, κατά τον χρόνο θανάτου του πρώην συζύγου της, δικαιούταν διατροφής η οποία δεν είχε ακόμα προσδιορισθεί, αν και συνέτρεχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις (άρθρα 1442 επ ΑΚ), λόγω του ότι κατά τον ως άνω χρόνο εκκρεμούσε η εκδίκαση των οικείων ένδικων βοηθημάτων ενώπιον του αρμόδιου πολιτικού δικαστηρίου (τακτική αγωγή και αίτηση ασφαλιστικών μέτρων), επικαλείται δε

περαιτέρω η εκκαλούσα ότι κατά την έννοια της ανωτέρω διάταξης αρκεί να εκκρεμεί ενώπιον των ανωτέρω δικαστηρίων αίτηση για την επιδίκαση διατροφής, έστω και εάν δεν έχει εισέτι εκδοθεί η σχετική, δικαστική απόφαση. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθόσον τέτοιου είδους παραδοχή θα οδηγούσε στην *contra legem* ερμηνεία της προεκτεθείσας διάταξης, που ρητά απαιτεί την υποχρέωση καταβολής διατροφής κατά το χρόνο θανάτου του πρώην συζύγου, η οποία (υποχρέωση) πρέπει να απορρέει από δικαστική απόφαση, ικανοποιούσα την αξίωση για καταβολή διατροφής (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 880/2016). Οι ισχυρισμοί δε της εκκαλούσας ότι η συνταξιοδοτική διοίκηση αφενός δεν έλαβε υπόψη τα ανωτέρω εκκρεμή, κατά τον χρόνο θανάτου του πρώην συζύγου της, ένδικα βοηθήματα, αφετέρου της ζήτησε την προσκόμιση παλαιότερων δικαστικών αποφάσεων που δεν έκριναν την ύπαρξη ή μη υποχρέωσης καταβολής διατροφής σε αυτήν κατά την επίμαχη χρονική στιγμή, είναι απορριπτέοι. Και τούτο διότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της εκκαλούσας, για την απόρριψη του συνταξιοδοτικού αιτήματός της λόγω μη συνδρομής της απαιτούμενης σωρευτικά εκ του νόμου προϋπόθεσης καταβολής σε αυτήν διατροφής κατά το χρόνο θανάτου του συζύγου της, ελήφθη υπόψη το ότι δεν είχε μέχρι τον προαναφερόμενο κρίσιμο χρόνο εκδοθεί δικαστική απόφαση του αρμόδιου πολιτικού δικαστηρίου με την οποία να είχε επιβληθεί στον θανόντα πρώην σύζυγό της η υποχρέωση καταβολής διατροφής σε αυτήν, καθώς δεν είχαν εκδοθεί δικαστικές αποφάσεις επί ασκηθέντων και εκκρεμών κατά τον κρίσιμο χρόνο ενδίκων βοηθημάτων προς ικανοποίηση τυχόν σχετικής αξίωσής της. Περαιτέρω, ο ισχυρισμός της ότι εάν ο σύζυγός της ήταν εν ζωή, είναι βέβαιο ότι τα αστικά δικαστήρια θα της είχαν επιδικάσει διατροφή καθώς η απορία της είναι προφανής, προβάλλεται αβασίμως και τούτο διότι η κρίση για τη συνδρομή των νομικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων καταβολής διατροφής μετά τη λύση του γάμου υπάγεται αποκλειστικά και μόνο στη δικαιοδοσία του αρμόδιου πολιτικού δικαστηρίου, μη δυναμένου του παρόντος Δικαστηρίου να εξετάσει το πρώτον τις προϋποθέσεις επιδίκασης σε αυτήν διατροφής. Εξάλλου, σύμφωνα με την απορρέουσα από τις διατάξεις των άρθρων 80 παρ. 1 και 73 παρ. 2 του Συντάγματος αρχή περί της στενής ερμηνείας των συνταξιοδοτικών διατάξεων, δεν επιτρέπεται η διασταλτική ερμηνεία τους, ώστε να καθίστανται ευνοϊκότερες οι προϋποθέσεις χορήγησης ορισμένης συνταξιοδοτικής παροχής (ΕλΣυν Ολ. 3404/2014, 1690/2009, 1553/2006, ΕλΣυν Τρίτο Τμ. 1657/2022 και ΙΙ Τμ. 2447/2014 κ.α.), όπως βασίμως προβάλλεται με το από 10.11.2022 υπόμνημα του Ελληνικού Δημοσίου. Συνεπώς, ο προαναφερόμενος ισχυρισμός της εκκαλούσας περί διασταλτικής ερμηνείας της κρίσιμης διάταξης είναι απορριπτέος. Εξάλλου και ο ισχυρισμός της ότι η μη ύπαρξη δεδικασμένου από απόφαση του αρμόδιου πολιτικού δικαστηρίου κατά τον χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης πράξης, δεν οφείλεται σε έλλειψη

δικαιώματος διατροφής, αλλά σε τυχαίο γεγονός, ήτοι στον αιφνίδιο θάνατο του πρώην συζύγου της, ένεκα του οποίου διεκόπη βιαίως η δίκη που θα οδηγούσε στην έκδοση οριστικής απόφασης επιδίκασης σε αυτήν διατροφής και ότι, συνεπώς, έπρεπε να εκδοθεί συνταξιοδοτική πράξη αποδοχής του σχετικού αιτήματός της, έστω υπό την αίρεση της συνέχισης των σχετικών πολιτικών δικών και της έκδοσης θετικής υπέρ αυτής δικαστικής απόφασης περί ύπαρξης υποχρέωσης καταβολής σε αυτήν διατροφής, είναι απορριπτέος και τούτο διότι, κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, η ισχύς της διοικητικής πράξης δεν μπορεί να εξαρτηθεί από αναβλητική αίρεση (περιστατικό μελλοντικό και αβέβαιο), δεδομένου ότι το διοικητικό όργανο πρέπει να ασκεί την αρμοδιότητά του, ενόψει της πραγματικής και ουσιαστικής κατάστασης που υπάρχει κατά τον χρόνο της έκδοσης της διοικητικής πράξης.

11. Τέλος, με την ένδικη έφεση προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη αντίκειται στη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας, καθόσον η εκκαλούσα δικαιούταν διατροφής, για τον προσδιορισμό της οποίας υφίστατο εκκρεμοδικία κατά τον χρόνο θανάτου του πρώην συζύγου της, η οποία (εκκρεμοδικία) δημιουργήθηκε από την άσκηση σε ανύποπτο χρόνο των σχετικών ένδικων βοηθημάτων ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Περαιτέρω, προβάλλει ότι η διάταξη του άρθρου 12 παρ. 1 Γ' του ν. 4387/2016 αντίκειται στη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας και για το λόγο ότι οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που θέτει ο νομοθέτης για τις διαζευγμένες συζύγους και δη αυτή της ύπαρξης νομικά εκτελεστής υποχρέωσης καταβολής διατροφής στην πρώην σύζυγο κατά τον χρόνο θανάτου του φορέα του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, δεν είναι πρόσφορες και εύλογες. Οι ως άνω ισχυρισμοί της είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι και τούτο διότι η εν λόγω αρχή, υπό τις περιστάσεις που την επικαλείται η εκκαλούσα, δεν τυγχάνει εφαρμογής εν προκειμένω, που το συνταξιοδοτικό όργανο απορρίπτει κατά δεσμία αρμοδιότητα το αίτημα κανονισμού κατά μεταβίβαση σύνταξης σε διαζευγμένη σύζυγο διότι αυτή δεν πληροί μία από τις απαιτούμενες σωρευτικώς για τον κανονισμό σύνταξης σε διαζευγμένη σύζυγο προβλεπόμενες προϋποθέσεις της οικείας διάταξης του άρθρου 12 παρ. 1 Γ' του ν. 4387/2016. Περαιτέρω, λαμβανομένου υπόψη του προνοιακού χαρακτήρα της επίμαχης συνταξιοδοτικής παροχής -δεδομένου ότι η χορήγησή της δε συνδέεται ούτε με την παροχή εργασίας ούτε με την ύπαρξη ιδιαίτερου συγγενικού δεσμού με τον θανόντα πάροχο του συνταξιοδοτικού δικαιώματος (βλ. ΕλΣυν Ολ. 3036/2012)- και δεδομένης της ευχέρειας του νομοθέτη να οργανώνει το ειδικό σύστημα κανονισμού συντάξεων των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις καταβολής των οικείων παροχών, η θέσπιση της επίμαχης προϋπόθεσης για τη θεμελίωση του δικαιώματος της διαζευγμένης συζύγου στη σύνταξη του αποβιώσαντος πρώην συζύγου της -ήτοι ο

αποβιώσας κατά το χρόνο θανάτου του να είχε αναλάβει τη νομικά εκτελεστή υποχρέωση καταβολής διατροφής συνεπεία της λύσης του γάμου στην πρώην σύζυγο- δεν αντίκειται στη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας, καθόσον έχει τεθεί κατά τρόπο γενικό, απρόσωπο και αντικειμενικό, συνάδει με τον ως άνω σκοπό, για τον οποίο τέθηκε χωρίς να είναι προδήλως ακατάλληλη ή απρόσφορη ή να υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού μέτρο (πρβλ. ΕλΣυν Τρίτο Τμ. 886, 887/2022, 2034/2021, II Τμ. 889/2020, 1932/2018).

12. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η κρινόμενη έφεση πρέπει να απορριφθεί.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την έφεση.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 28 Απριλίου 2023, μέσω τηλεδιάσκεψης (άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020).

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΥΡΟΥΔΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΠΟΚΩΡΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΔΑΝΙΗΛ

Δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 19 Σεπτεμβρίου 2023.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΥΡΟΥΔΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΔΑΝΙΗΛ